

12/2/33

EL LLENGUATGE

La via

Que hàgim esmerçat tres dels nostres comentaris a posar en relleu l'ús que avui fan els nostres lingüistes i escriptors de la locució prepositiva *a través de*, amb un significat que encara no li reconeixen els diccionaris, i que en fa una expressió equivalent de *per conducte de* i *per mitjà de*, no vol pas dir que propugnem que hom es posi a usar-la immoderadament, sense mesura ni limitació. De fet, tot s'ha d'usar amb moderació i mesura, i en casos com aquest, amb una prèvia i detinguda consideració sobre la conveniència de fer-ho. I bé podríem esmentar algun text o algun autor en els quals no seria desenraonat d'assenyalar una utilització segurament excessiva de la locució *a través de*, en què, hom deu haver trobat un recurs d'una gran comoditat. És cert que qui té la preocupació essencial de comunicar el seu pensament o les seves idees, o el resultat de les seves investigacions, és natural que aspiri a trobar en la llengua el vehicle com més còmode i fàcil de manejar millor per al seu propòsit. Però en l'ús de la llengua, abandonar-se a la comoditat sense un poc de vigilància condueix fatalment a resultats no gaire satisfactoris.

No sembla, així, gaire recomanable una frase com *la via a través de la qual han penetrat aquests mots...*, en què es podria assenyalar, si no un concepte absurd, una duplicació. Sense l'habitud de recórrer a la còmoda locució *a través de*, hom s'hauria potser limitat a dir *la via per la qual han penetrat...*, solució, certament més adequada. Però aquest exemple —no inventat, sinó real— ens duu a ocupar-nos de l'ús gramatical que es fa avui del substantiu *via*, concurrent també del de *per conducte de*, *per mitjà de* i *a través de*. La Gran Enciclopèdia, atribuint a *via* un significat (un dels seus significats) equivalent al de *mitjà*, en un frase com *Un gal·licisme introduït en el català per via de castella*, ve a considerar el conjunt *per via de* com una locució prepositiva. En realitat, es tracta d'un ús ja habitual per part dels lingüistes, que solen dir que tal o tal mot ens ha pervingut *per via culta*.

Però en la gramaticalització del substantiu *via* ja n'hi ha que van més enllà i no vacil·len a usar-lo com una autèntica preposició, davant noms, sovint personals, sense article ni demostratiu, en fase com *Ho gestionarèrem via secretari* o *Ho farem via Puig*, que són, certament, de bondat més aviat discutible i que caldria considerar més detingudament.

Albert Jané